

עין משפט
גזר מצוה

בג א מיי פרא מהל' שבת הלכה יח סגס לאזין סה טוש"ע א"ח סימן סד סעף ו':
בד ב ג מיי שם טוש"ע שם סעף ו':
בה ד ה מיי שם הלכה לה טוש"ע שם סעף ו':
בו ו מיי שם הלכה לו טוש"ע שם סעף י':
בז ז ח טיי שם טוש"ע שם סעף יא':
בח י מיי פ"כ מהלכות טומאת מת הלכה ד':
בב ב מיי פ"א מהלכי שבת הלכה לה':
ל ל מיי פ"ה מהלכות טומאת גז טוש"ע א"ח סי' שגד סעף ג':

מוסף רש"י

מחתכין את הדלועין. הטלשין, ומייה סתמן לא למאכל צהמה קיימי אלף לאדם (לקמן קטו.) ולא אמרינן מירחא דלאו נזרך הוא (ביצה ב.). ואת הדבילה לפני הכלבים. ושל"ס שמתנגלה בשמ, דבין השמשות לא היתה עומדת לאכלת כלבים, אפילו הני שרי, דלמ נן מוקליה בשמ (שו"מ). אין עושין לה איבוס בתוך מעיה. שמונה לה מקטוף הריזה על כרחה צבת הכליפה יומר ממני אפילוה עד ששעה חלופים נתינים כשוליהם למדנך וממיהל שם מתמלן מאלף (שו"בין ג.). אחד נותן את הקמח ואחד נותן לתוכו מים האחרון חייב. משום גס שזה אל מלגסה (רע"ב יח.).

מוסף תוספות

א. ולא דק בלישנא. רש"י.

רבינו הגאול

באובכלא, אלא שחת דומיא דחורבין, מה חורבין דאשנין, פירוש יבישין וקשין ואין יכולין להאיכל, אף שחת כמותן שתיבש ונתקשה ואינו אוכל והריסוק משווייהו אוכל, ומביתין כוותי דאמר שוויי אוכלא לא משוויין. ואזוי היא בחמה שאינה יכולה לאכול השחת אלא אחרי ריסוק, ואמרנו בעילי וטורי, פי' עיירי קטנים, ותוב אקשינן על רב הונא מרבי יתודה נשבע לרבנן, לאו ר' יהודה מתיר בחורבין לדהק, לדהק אין לגסה לא, מכלל דרבנן סביר כיון שיכולין לאכלן כמות שהן לא טרחינן להחזיקניהו להו דאמר באובכלא לא דהק, ואיל' רבי יהודה לת"ק התינן לגסה שיכולה לאכול כמות שהיא בלא ריסוק אלא לדהק שאינה יכולה לאובכלה כמות שהיא בלא ריסוק. שוויי אוכלא וטורי, דאם נאמר כי ת"ק סבר מטרח טרחינן שוויי אוכלא לא משוין וריסוק זה שוויי אוכלא לדהק ולגסה הוא ואסור, ואיל' ר' יהודה לדהק אוכלא הוא ומיטרח באוכל שרי ואם הוא אוכל לדהק כ"ש לגסה ולא היה צריך לומר אל' ר' יהודה מתיר סתם בין לדהק בין לגסה,

קנה: מי שהחשיך פרק עשרים וארבע שבת

אם דלועין. התלושין ולא אמרינן מוקצין הן לצהמה דמאכל אדם הן: **אשני**. קשין: א"ג. נבלה קשה להן: **ומערינן**. התנן והאספסתא יחד והצהמה אוכלת התנן בשביל האספסתא: **משוי** לה אוכלא. והאי סריא לאו סריא לגמרי דהאיא לטינא קיימא ואסורה לטלטול: **בתנאי'** אין אובסין. שדורס לה בתוך גרונה את כרחו ותוחצין לו בגרונו. ובגמרא מפרש לשון אובסין עושין לה כמין אצוס בתוך מעיה: **ולא** השערין ומייה לא היו כל כך כמו

אין אובסין את הגמל וכו'. והא דאמרינן צעירוצין פרק עושין פסין (דף כ: ושם) גמל שראשו ורזונו מצפנים אובסין אותו מצפנים הך אציקסה לאו היינו אציקסה ממש דהא אמרינן הכא אין אובסין כו' וההיא אציקסה היינו הלעטה^א וכן פירש רבינו שמואל: **אלא** קמח דבר גיבול הוא. פירשמי לעיל צפ"ק (דף יח. ושם)^ב: מהו

טרחינן באובכלא תבן בתיבנא סריא אספסתא בעילי וטורי: **בתנאי'** אין אובסין את הגמל ולא דורסין אבל מלעיטין ואין מאמירין את העגלים אבל מלעיטין ומהלקטין לתרנגולין ונותנין מים למורסן אבל לא גובלין ואין נותנין מים לפני דבורים ולפני יונים שבשובך אבל נותנין לפני אווזין ותרנגולין ולפני יוני הרדיסיות: **גב' מ**אי אין אובסין אמר רב יהודה דאין עושין לה אבוס בתוך מעיה מי איכא כי האי גוונא אין וכדאמר רב ירמיה מדפתי לדירי חזי לי ההוא טייעא דאכלא כורא ^גואטעינא כורא: אין מאמירין: איזו היא המראה ואיזו היא הלעטה אמר רב יהודה ה'המראה למקום שאינה יכולה להחזיר הלעטה למקום שיכולה להחזיר רב חסדא אמר אידי ואידי למקום שאינה יכולה להחזיר והמראה בכלי הלעטה ביד מתיב רב יוסף ^אמהלקטין לתרנגולין ואין צריך לומר שמלקטין ואין מלקטין ליוני שובך וליוני עלייה ואין צריך לומר שאין מהלקטין מאי מהלקטין ומאי מלקטין אילימא מהלקטין דספי ליה בידים מלקטין דשדי ליה ^בקמיהו מכלל דיוני שובך ויוני עלייה מיישרא קמיהו גמי לא אלא לאו מהלקטין למקום שאינה יכולה להחזיר מלקטין למקום שיכולה להחזיר מכלל דהמראה בכלי ותיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה לעולם מהלקטין דספי ליה בידים מלקטין דשדי ליה קמיהו ודקא קשיא לך יוני שובך ויוני עלייה למישרא קמיהו גמי לא הגי מוזנותו עליך והגי אין מוזנותו עליך כדתניא 'נותנין מוזנות לפני כלב ואין נותנין מוזנות לפני חזיר ומה הפרש בין זה לזה זה מוזנותיו עליך וזה אין מוזנותיו עליך אמר רב אשי מתניתין גמי דיקא ה'אין נותנין מים לפני דבורים ולפני יונים שבשובך אבל נותנין לפני אווזין ולפני תרנגולין ולפני יוני הרדיסיות מ"ט לאו ממשום דהני מוזנותו עליך והני אין מוזנותו עליך ולימטעמך מאי איריא מיא אפילו חיטי ושערי גמי לא אלא שאני מיא דשכיחי באגמא דרש רבי יונה אפיתחא דבי נשיאה מאי דכתיב ^אי' (יודע) צדיק דין דלים יודע הקב"ה בכלב שמוזנותיו מועטין לפיכך שוהה אכילתו במעיו ג' ימים ^בכדתנן 'כמה תשהה אכילתו במעיו ויהא טמא בכלב ג' ימים מעת לעת ובעופות ובדגים כדי שתפול לאור ותשרף אמר רב המנוא שמע מינה אורח ארעא למשרא אומצא לכלבא וכמה אמר רב מרי משח אודניה וחוטרא אבתריה הגי מילי בדברא אבל במתא לא דאתא למסרך אמר רב פפא לית דעניא מכלבא ולית דעתיר מחזירא תניא כוותיה דרב יהודה ^אאיזו היא המראה ואיזו היא הלעטה המראה מרביצה ופוקס את פיה ומאכילה כרשינין ומים בבת אחת הלעטה מאכילה מעומד ומשקה מעומד ונותנין כרשינין בפני עצמן ומים בפני עצמן: מהלקטין לתרנגולין כו': אמר אביי אמריתה קמיה דמר מתניתין מגי ואמר לי ר' יוסי בר יהודה היא דתניא ^אאחד נותן את הקמח ואחד נותן לתוכו מים האחרון חייב דברי רבי ^בר' יוסי בר יהודה אומר אינו חייב עד שיגבל דילמא עד כאן לא קאמר רבי יוסי בר יהודה התם אלא קמח דבר גיבול הוא אבל מורסן דלאו בר גיבול הוא אפילו רבי יוסי בר יהודה מודה לא סלקא דעתך דתניא בהדיא אין נותנין מים למורסן דברי רבי ר' יוסי בר יהודה אומר 'נותנין מים למורסן ת"ר אין גובלין את הקלי וי"א גובלין ^אמאן י"א א"ר חסדא רבי

להחזירה: מפניסין מגי. דקמי נותן מים לתוך המורסן דנתינת מים לא זה גיבולו: **אפי'** רבי יוסי מודה. דזהו גיבולו: **קלי**. קמח של תבואה שנתיבשה כשהן קליות בתנור ואותו קמח לעולם מתוק והוא ^אקמחא דלצשונא ועושין ממנו שמיחא משמן ומים ומלח שמעריבין בו: רבי

כלבים דקאמר בגזרייתא זוטרי דכל **סבן צשיבנא סריא**. דלא חזיא והשחא **אין אובסין**. מאכילין אותו הרבה על שדורס לה בתוך גרונה את השערין ומייה לא היו כל כך כמו אובסין: **אכל מלעיטין**. מפרש בגמרא: **אין מאמירין**. מפרש בגמרא: **מהלקטין**. מפרש בגמרא: **אין נוסנין מים לפני דבורים**. מפרש טעמא בגמרא אי משום דאין מוזנותיהן עליו שיזאין ואוכלין צשדה אי משום דמיא צאגמא שכיח להו: **הרדיסאות**. על שם מקומן וניזונין בתוך הצית: **גב' כי האי גוונא**. שיאכלנה כל כך שירחיבו מעיה כאצוס: **אטעינה כורא**. על גזה ממוזנת לדרך לצד שאר משאות: **למקום שאינה יכולה להחזיר**. שמוזנו לה לפנים מבית הצליעה: **כלני**. צמרוד: **דספי צידים**. תוחבו לתוך פיו: **אלא יוני שובך וכו'**. בתמיה. ואמאי לא מאי טרחא איכא: **אלא לאו כו'** ומדמהלקטין דמתניתין למקום שאינה יכולה להחזיר נמי שרי שמע מינה מלעיטין דעגלים וגמלים למקום שאינה יכולה להחזיר ושרי אלף דגבי צהמה קרי ליה הלעטה וגצי עופות קרי ליה הילקוט ועל כרחך אין מאמירין דקאסר כלני הוא: **לעולם מהלקטין דספי ליש צידים**. ולמקום שיכולה להחזיר: **אין מוזנותו עליך**. דשכימי להו צצבנא: **חזיר אין מוזנותיו עליך**. דלרור יהודי ^אשיגדל חזירים: **מסני' גמי דיקא**. דלפילו שדי קמיהו גמי לא: **דשכיחי צאגמא**. אכל מוזנות לא שכימי להו: **שמוזנותיו מועטין**. שאין אדם חס עליו לתת לו מוזנות הרבה: **כמה טפסה צמיעו**. דהכלצ שאכל צשר מת ומת הכלצ צצית תוך ג' ימים מטמא צהאל אכל צחיי לא מטמא דטומאה צלושה בצעלי חיים לא מיטמא כללמר צצהמה המקשה (חולין דף עא:):

שמע מינה. מדקאמר שהקפיד הקדוש ברוך הוא על מוזנותיו: **משח אודניה**. מעט כמו אוחזי: **וחוטרא צפרים**. יכה צמקל מד שלא יחא מרגילו אכלו: **אכל צמסא לא**. ליתצי ליה מדיד אי לאו דהדיה הוא: **דשמוס דאסי למסרך**. צתריה ויפסידו: **ליס דעסיר מחזירא**. שכל מאכל ראוי לו ומולא לאכול ואף מאכילין לו הרבה: **כווסיה דרבי יסודס**. שהמראה למקום שאינו יכול להחזיר: **פוקס אס פיה**. נותן חכה לתוך פיה שלא תוכל לסגור פיה: **ומאכילה כרשינין ומים צנס אחס**. והמים מצליעין הכרשינין לתוך צית צליעתה על כרחה: **מאכילה מעומד**. נותן לתוך פיה וכל זמן שאינו מרציפה אינו יכול לתמוז כל כך ויכול רבי

בידיים כתיבדור דרב יהודה. ונותנין מים למורסן אבל לא גובלין. אוקימנא (לר') [כר'] יוסי בר' יהודה דתניא אחד נותן את הקמח ואחד נותן לתוכו מים האחרון חייב דברי רבי, ור' יוסי בר' יהודה אומר עד שיגבל, אלמא אמרינן דנתינת מים לאו זהו גיבולין. ממאי דילמא עד כאן לא קאמר ר' יוסי בר' יהודה עד שיגבל אלא בקמח דבר גיבול הוא, אבל מורסן דלאו בר גיבול הוא אפילו ר' יוסי בר' יהודה מודי שנתנת מים למורסן אסור שזהו גיבול. ואשכחנן תניא בהדיא אין נותנין מים למורסן דברי ר', [ר'] יוסי בר' יהודה אומר נותנים מים למורסן. ואפי"ג דבכל מקום הילכתא כרבי מחבירו, הכא הלכה כר' יוסי דתנינן מתניתין סתמא כוותיה. ותוב מהא דתובא אפינקסיה דלוי אמרית קדם רבינו הקדוש והוא רבי על דהוו גבלין שתייתא בבבל, (והוא) [והוא] צווח רבי ולית דשמע ליה ולית חילא בדיה למיסר מדר' יוסי בר' יהודה, מהא נמי שמעינן דהלכתא כר' יוסי בר' יהודה דהוא בר פלוגתיה לא אסר נפק עובדא כוותיה. תייר אין גובלין את הקליא וי"א גובלין. ואמרין מאן י"א, ואמר רב חסדא

מסורת הש"ס

א) ג'ל מפרכין וכן העמיקן מוס' לעיל ק: וכן בתוס' צ"ב יט: ד"ה צמיעין], ב) נפי מוס' צ"מ פ: ד"ה סמטן], ג) [תוספת' פ"יח], ד) צקלא מבי ידע ספר וי"ו], ה) אכלת פ"א מ"ו, ו) [תוספת' פ"יח], ז) לעיל יח, ח) [לעיל יח. אמת רבי יוסף חאמר], ט) נפי מ"ש מוס' צ"ב ג: ד"ה מאן], י) [סוטה מט:], יא) [נפסחם לעיל, ב) ד"ה אכל,

תורה אור השלם

יד 1 צדיק דין דלים קשע לא יבין דעת- משלי טו ז

הגהות הב"ח

א) גבי דשדי ליל קמיה אלא דיוני שוקי:

גליון הש"ס

גמרא מאי לאו דלועין. כעין זה בד"ק דף קט ע"ב ועיין שטה מקובלת סס ד"ה ה"ז:

רבינו הגאול (המשיך)

שאינה יכולה להחזיר. פי' המראה, שמוריד בידו המאכל בבולעו של עגלים במקום שאינו יכול להחזירו מתוך ביעור אבל חשוב הוא כבולע, כגון זה אסור להמרות. אבל הלעטיט דכתיבוי הלעיטני וגו', לתת המאכל בחיך שלו מותר, וזה וזה ביד. ורב חסדא אמר אידי ואידי למקום שאין יכול להחזיר, והמראה [ובכלי] והלעטה ביד. ואותביה רב יוסף לרב יהודה מהלקטין לתרנגולין ואין צ"ל שמלקטין כו'. ופריך רב יהודה הכי גולמס [וכו'], פי' מתניתא דאמר כך היא מהלקטין דספו ליה בידיה, והיא פחותה מהלעטה שאמרנו, ומלקטין כשמשילין בפניהם שורים וכיוצא בהן דברים שהן מאכל לעופות. ואין משילינן מאכל לפני יוני שובך ויוני [עליה] לפי שאין [בבין] תרבות ואין מוזנותו עליך, וכי [הא] דתניא נותנין מנותות לפני הכלב ואין נותנין מנותות לפני חזיר, ומה הפרש בין זה לזה, כלב מוזנותו עליך חזיר אין מוזנותיו עליך. ובא רב אשי לסייע דברי רב דהיה לומר שגויא רשני שגויא היא מדקיא דמתניתין, דקתני אין נותנין מים לפני דבורים ולפני יונים שבשובך, אבל נותנים לפני אווזים ותרנגולים ולפני יונים הרדיסיות, מ"ט לאו משום דהני מוזנותיו עליך והני אין מוזנותיו עליך. ולא עמורו דברי רב אשי, והלכה כרב יהודה דתניא כוותיה דתניא איזו היא המראה ואיזו היא הלעטה, המראה מרביצה ופוקס את פיה ומאכילה כרשינין ומים בבת אחת, הלעטה מאכילה מעומד ומשקה מעומד נותן לה כרשינין בפני עצמן ומים בפני עצמן. מהלקטין לתרנגולים ונותנין מים למורסן אבל לא גובלין. פי' מהלקטין, דספי להו